

Ringorm

Orsakas av: Svampen *Trichophyton Verrucosum*

Förekomst:

Vanligast bland nöt, men kan även förekomma bland andra sällskaps- och husdjur. Förekommer på olika håll i världen. I Finland konstateras smitta på 20-30 nya gårdar i året, betydligt vanligare i Sverige. I Norge har betydande minskning av förekomsten uppnåtts genom bekämpningsåtgärder (enligt myndigheterna en bekämpad sjukdom; begränsningar till smittade besättningar). Ringorm smittar också från djur till mänska och tvärtom (zoonos).

Spridning:

Smittar genom direkt beröring från ett djur till ett annat, men kan också spridas till djurens näromgivning via arbetsredskap, rep, kläder osv. Inne i djurutrymmen kan ringorm spridas t.o.m. via damm i luftströmmar. Djurhandeln utgör största risken för spridning mellan besättningar; speciellt känsliga är unga djur och djur, som inte tidigare infekterats

Svampens sporer förvaras i flera år i ladugårdsomgivning; i temperaturer under + 10 och i torra förhållanden, som till exempel i damm som samlats på konstruktioner, kan sporerne förvaras i tom 10 år. Nöten kan också sprida smittan ännu ett halvt år efter att symptomen försvunnit. Ett djur som ser helt friskt ut och t.o.m. ett djur som vaccinerats mot ringorm kan bära sporer i sin päls. I en besättning som fått smittan kan sjukdomen bryta ut på nytt i unga djur en lång tid efter att de kliniska symptomen försvunnit.

Inkubationstid:

Minst tre veckor.

Symptom:

Ringorm kan ses på huden som runda, hårlösa fläckar som sprider ut sig vid kanterna. Till en början rodnar huden, men blir så småningom grå och pansaraktig. Vanligen förekommer fläckar på huvudet och på halsen, men de kan även finnas på andra ställen på huden.

De mest typiska symptomen ses på kalvar. Hos kor kan sjukdomen ibland förekomma endast som rödaktiga, hårlösa områden. Symptomen håller i sig ca 2-6 månader. Ringorm förorsakar inte klåda, men den skadade huden är utsatt för sekundära infektioner, vilka i sin tur kan förorsaka stark klåda.

Förebyggande:

Då man köper rekryteringsdjur till gården är det skäl att kontrollera att ursprungsgården är fri från ringorm. Vid behov ska rekryteringsdjuren vaccineras före man hämtar dem till gården samt flytta dem till karantän och sedan tvätta djuren med medel som tar på ringorm före man flyttar dem in bland de andra djuren. På djurutställningar och på auktioner bör man alltid använda egna huvudlag och skötselutrustning. Om man i förmedlingskalvarna hittar ringorm, bör man alltid anmäla det till slakteriets djurförmedling. Renhållning av produktionsutrymmena, måttlig djurtäthet, uppdelning köttnötsenhet i avdelningar, omgångsuppfödning samt tvätt och desinficering mellan omgångarna minskar spridning av ringorm och minskar djurens risk att insjukna.

SANERING AV RINGORM

I. Mjölko- och dikobesättning:

Alla nötdjur i samma produktionsenhet vaccineras två gånger med 10-14 dagars mellanrum, med vaccin som har effekt på ringorm. Efter det vaccineras kalvar som föds i besättningen så fort som möjligt efter födseln och på nytt efter 10-14 dagar. Om en ko vaccineras under den sista dräktighetsmånaden, bör den vaccineras på nytt samtidigt med sin kalv. Vaccineringsprogrammet fortsätts i 3-5 år, också fastän man inte hittar kliniska symptom på ringorm i besättningen. Djuren utvecklar immunitet mot ringorm först 3-4 veckor efter den andra vaccineringen.

Djur som har kliniska symptom för ringorm, vaccineras samtidigt med de övriga djuren, eftersom vaccination har konstaterats minska på mängden sporer som avges från det sjuka djuret till omgivningen. Djuren i fråga isoleras från de andra djuren om det är möjligt, och för djurens skötsel reserveras egna redskap, för dessa djur fungerar som ständiga smittokällor. Djur som insjuknat i ringorm behandlas med desinfektionsmedel som har effekt på svampar och svamparnas sporer (t.ex. Imaverol, Virkon S 1%) fyra gånger med 4-7 dagars mellanrum, om det är möjligt med tanke på väderförhållanden och omgivningens temperatur. Omgivningen och arbetsredskap som används i djurens skötsel och redskap som är i kontakt med djuren behandlas med desinfektionsmedel som har effekt på svampar och svamparnas sporer (Virkon S 1%).

En besättning, där det finns djur som insjuknat i ringorm töms om det är möjligt under den varma årstiden, tvättas och behandlas med ett desinfektionsmedel som har effekt på svampar och dess sporer (Virkon-S 1 %). All lösgörbar smuts och allt skräp ska avlägsnas, eftersom sporer av ringorm har konstaterats överleva t.o.m. flera år i strö och damm på som samlats på konstruktionerna.

Försäljning av livdjur och deltagande i utställning o.d.: ETT rekommenderar att en besättning som fått ringorm säljer livdjur eller deltar i utställningar innan det förflutit minst 6 månader från den första vaccineringen. Detta förutsatt att, inga kliniska tecken på ringorm längre förekommit på tre månader och övriga åtgärder gällande sanering av ringorm har utförts. Den veterinär som tar hand om saneringen, gör upp en skriftlig saneringsplan, där tidpunkterna för vaccineringar och övrig behandling av djur och omgivning framkommer. Veterinären följer med djurens hälsotillstånd under saneringen och dokumenterar utförda åtgärder.

II. Kötnötbesättning:

Alla kalvar som kommer till gården vaccineras möjligast snart efter ankomst till gården två gånger med 10 -14 dagars mellanrum.

Detta kan bäst förverkligas i en mottagningsavdelning med omgångsuppfödning, varifrån djuren kan flyttas till samma utrymmen som de äldre djuren tidigast 3-4 veckor efter den andra vaccineringen. Vaccineringsprogrammet fortsätter man med minst en uppfödning somgång till alla djur, d.v.s. tills alla djur i stallet och minst en omgång som far till slakt är vaccinerade. Kliniskt sjuka djur vaccineras och isoleras vid mån av möjlighet från övriga djur i enheten till exempel med täta mellangrindar. Man rekommenderar att de kliniskt sjuka djuren behandlas fyra gånger med 4-7 dagars mellanrum med medel effektivt mot ringorm (t.ex. Imaverol, Virkon S 1%), om det med tanke på väderförhållandena och omgivningens temperatur är möjligt. Samtidigt rekommenderas att de insjuknade djurens omgivning behandlas med desinfektionsmedel som har effekt på svampar och dess sporer (Virkon-S 1%). Om man kan tömma stallet på djur under den varma årstiden, rengörs det noggrant och behandlas med desinfektionsmedel som har effekt på ringorm (Virkon-S 1%).